

Priopćenje za medije: Pravobraniteljica je ostala zatečena dokumentom kojim se djeci s teškoćama u razvoju ograničava mogućnost izbora obrazovanja za veliki broj zanimanja

Prema dokumentu nazvanom „Jedinstveni popis zdravstvenih kontraindikacija srednjoškolskih obrazovnih programa u svrhu upisa u I. razred srednje škole“, gluhe osobe ili osobe s težom naglušnosti ili s teškoćama govora ne bi mogle raditi gotovo niti jedan posao.

Iako se u preambuli i najavi ovog „jedinstvenog“ dokumenta koji je namijenjen učenicima, roditeljima/skrbnicima, liječnicima školske medicine i medicine rada, djelatnicima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje te svim nositeljima odgojno-obrazovne djelatnosti navodi da mu je svrha osiguranje jasnije i jedinstvene informacije o zdravstvenim preduvjetima prilikom upisa u I. razred srednje škole, bojimo se da će on u konačnici biti podloga za ograničavanje upisa u srednje škole učenicima s teškoćama u razvoju.

Donositelji ove zaista jedinstvene liste kontraindikacija uložili su jako puno energije na definiranje ograničenja za daljnje školovanje gotovo svima koji nemaju „uredan vid, sluh, njuh, koštano-mišićno tkivo ili imaju oštećenje sluha u govornom području“. Taj jedinstveni dokument na skoro 300 stranica opisuje strukovna područja, zanimanja, te zdravstvene zahtjeve i zdravstvene kontraindikacije za ta zanimanja. Tako su na primjer za zanimanje slastičar među kontraindikacijama navedene i „teža naglušnost u govornom području ili gluhoća. Oštećenje govora koje utječe na komunikaciju.“ Ovo ukazuje da osoba s oštećenjem govora ne bi kao takva mogla „pripremljene biskvite i tijesta premazati ili puniti kremom, koju također sama priprema“. Ovaj „jedinstveni“ dokument s terminologijom i opisom stanja i kontraindikacija koje su nepoznate čak i profesorima-rehabilitatorima dakle samo na osnovu nečijeg oštećenja glasa i govora stavlja znak zabrane za školovanje u pojedinim zanimanjima.

Donositelj ovih smjernica očito je zaboravio na alternativne oblike komunikacije, potporne tehnologije za slijepe ili osobe u invalidskim kolicima koji se djeci s teškoćama osiguravaju u osnovnim školama, zaboravio je da je prihvaćanje različitosti i prilagođavanje okoline osobama s invaliditetom civilizacijsko pitanje, a onda i pitanje u domeni Zakona o suzbijanju diskriminacije i Konvencije o pravima osoba s invaliditetom. Nedavno je predstavljen Prijedlog Zakona o hrvatskom znakovnom jeziku i drugim sustavima komunikacije gluhih i gluhoslijepih osoba u Republici Hrvatskoj, kojim se ovim osobama priznaje pravo na sve oblike prilagođene komunikacije u svrhu izjednačavanja pristupa obrazovanju, radu, socijalnom okruženju, te ravnopravnog ostvarivanja svih ljudskih prava. Čini se da ovaj „jedinstveni“ dokument sa ovim nije upoznat.

Republika Hrvatska donijela je i druge zakone kojima su za osobe s invaliditetom predviđene prilagodbe i podrška u obrazovanju i na radnom mjestu. Danas kad Ministarstvo rada propisuje kvote za zapošljavanje osoba s invaliditeta drugo ministarstvo u toj istoj Vladi donosi dokument kojim se osobama s invaliditetom onemogućava obrazovanje za zapošljavanje.

Podrška osobama s invaliditetom obaveza je svih nas, ali u provedbi tih zakona i Konvencija očito ima velikih poteškoća i nesnalaženja. Upravo zbog toga smatramo da je donositelj ovakvog „jedinstvenog“ dokumenta trebao okupiti radnu skupinu koja poznaje invaliditet u kontekstu socijalnog modela, ali i energiju usmjeriti na definiranje svih mogućnosti i oblika podrške djeci s invaliditetom koje se trebaju i mogu osigurati kako bi im se olakšao pristup obrazovanju za zapošljavanje.

**Pravobraniteljica za osobe s invaliditetom
Anka Slonjšak**